

عنوان مقاله:

سنجش نظر قاضی عبدالجبار معتزلی پیرامون رویت خداوند بر اساس قاعده نفی تشبیه

محل انتشار:

فصلنامه پژوهش های اعتقادی کلامی، دوره 10، شماره 4 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 30

نویسندگان:

سیدرضا فاطمی - دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران

عین الله خادمی - دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی

خلاصه مقاله:

امکان دیدن خداوند با جسم توسط انسان و یا عدم آن، همواره از مسائل پر دغدغه ای میان متکلمان و همچنین فرقه های مختلف مسلمان بوده است که با توجه به آراء متضادشان می توان به این امر مهم پی برد. بعضی از فرق از جمله مشبهه- با قبول رویت خداوند توسط انسانها، در نهایت به کج اندیشی - تصور جسمانی از خداوند - گرفتار شدند و بعضی از فرق دیگر از جمله مفضوه گرفتار جبری گری شدند. قاضی عبدالجبار معتزلی در این زمینه، به رد قرائت های تشبیه گرایان - مشبه مطلق و ظاهرگرایان - پرداخته و از میان قرائت های تنزیه گرایان - اهل تفویض و اهل تاویل- به شیوه اهل تاویل، همراه با اتخاذ شیوه عقل گرایانه معتزلیون؛ تقدم عقل در کتاب، سنت، اجماع و عقل، معتقد بوده است. همچنین قاضی برخلاف عقیده اشاعره، معتقد است که رویت خداوند هم در دنیا و هم در آخرت ممکن نیست. قاضی همچنین با توجه به ارائه یک دلیل عقلی- مقابله- و شش دلیل نقلی- آیه ۱۴۳ سوره اعراف، آیه ۱۰۳ سوره انعام، آیات ۲۲- ۲۵ سوره قیامت، آیه ۷۷ سوره توبه، آیه ۲۶ سوره یونس - مفهوم نفی رویت خداوند را به اثبات رساند. به عقیده نگارندگان از جمله نقدهای وارد بر دیدگاه قاضی عبدالجبار آن است که ایشان به اقسام مختلف رویت، از جمله رویت شهودی یا قلبی توجه ننموده است، به همین جهت تحلیل ایشان پیرامون رویت، تحلیلی جامع نگر نیست.

کلمات کلیدی:

خداوند، نفی رویت، دلیل عقلی، دلیل نقلی، قاضی عبدالجبار معتزلی.

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1880665>

